

■ Рыштаванні Бацькаўшчыны

ХТО КЛАПОЦІЦЦА ПРА АДНАЎЛЕННЕ?

Абвешчаны збор сродкаў на падрыхтоўку дакументаў першачарговых супрацьаварыйных работ у касцёле былога калегіума езуітаў XVII стагоддзя ў горадзе Мсціславе. Гэта звязана з тым, што ў былым езуіцкім касцёле абрынулася частка сцяны, якая трымала нагрузку зводу будынка.

Мясцовы дабрачынны фонд «Адраджэнне гісторыка-архітэктурных помнікаў Мсціслава» пачаў збор сродкаў, таксама адкрыты разліковы рахунак, інфармацыя пра які размешчана на сайтах Мсціслаўскага, Кіраўскага, Крычаўскага, Бабруйскага, Асіповіцкага райвыканкамаў, Міністэрства культуры. Варта адзначыць, што ў папярэднія гады з прыцягненнем дабрачынных ахвяраванняў ажыццёўлена замена вежы на камяніцы ў Нясвіжы, праводзіліся работы па захаванні касцельнай вежы ў Навагрудку.

У Міністэрстве культуры растлумачылі, што, паводле заканадаўства ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі, забеспячэнне захаванасці гісторыка-культурных каштоўнасцяў ускладаецца на іх уласнікаў (карыстальнікаў). Пры падпісанні ахоўнага абавязацельства ўласнікі прымаюць абавязкі па захаванні нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцяў. Рашэнне аб неабходнасці правядзення работ на аб'ектах прымаюць мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы, што прадугледжана палажэннем аб парадку падрыхтоўкі і выдачы дазвольнай дакументацыі на будаўніцтва аб'ектаў, зацверджаным Саветам Міністраў. З рэспубліканскага бюджэту штогод, зыходзячы з інвестыцыйных магчымасцяў,

накіроўваюцца сродкі для забеспячэння захаванасці гісторыка-культурных каштоўнасцяў, якія знаходзяцца ва ўласнасці Беларусі, і доступу да іх, а таксама гісторыка-культурных каштоўнасцяў катэгорый «0», «1», «2», якія знаходзяцца ва ўласнасці адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак і ва ўласнасці рэлігійных арганізацый, па пераліку, зацверджаным пастановай Савета Міністраў, у частцы капітальных выдаткаў.

У 2018 годзе ў дзяржаўнай інвестыцыйнай праграме і праграме «Культура Беларусі на 2016—2020 гады» плануецца працягнуць фінансаванне найбольш значных аб'ектаў, работы па якіх былі пачаты ў мінулыя гады: Косаўскі палацава-паркавы ансамбль Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці; палацавы комплекс у гарадскім пасёлку Ружаны Пружанскага раёна Брэсцкай вобласці; Спаса-Праабражэнская царква ў Полацку; комплекс былога калегіума езуітаў у вёсцы Юравічы Калінкавіцкага раёна Гомельскай вобласці; касцёл Божага Цела ў Нясвіжы; палацава-паркавы ансамбль у вёсцы Жылічы Кіраўскага раёна Магілёўскай вобласці; Успенскі манастыр у вёсцы Пустынінкі Мсціслаўскага раёна Магілёўскай вобласці; замкі ў гарадах Гродзенскай вобласці — Лідзе,

Навагрудку, у вёсцы Крэва Смаргонскага раёна, у вёсцы Гальшаны Ашмянскага раёна.

За апошнія гады са сродкаў рэспубліканскага бюджэту была зроблена рэстаўрацыя на такіх значных аб'ектах спадчыны, як палац Румянцавых — Паскевічаў у Гомелі, палац у Крычаве, замкі ў горадзе Нясвіжы і гарадскім пасёлку Мір. Цяпер гэтыя аб'екты з'яўляюцца іміджавымі для Беларусі і дазваляюць прыцягваць турыстаў.

Разам з тым ёсць і прыклады зацікаўленасці мясцовых органаў улады, якія прымаюць захады па пошуку спонсарскіх сродкаў для адраджэння аб'ектаў спадчыны. Сярод такіх работ, што выконваюцца за кошт ахвяраванняў, — аднаўленне палаца ў Ружанах Пружанскага раёна Брэсцкай вобласці, працоўка праектнай дакументацыі па Старым замку ў Гродне.

Можна казаць таксама аб рэстаўрацыі гісторыка-культурных каштоўнасцяў за кошт сродкаў уласнікаў — сядзібы ў вёсцы Краскі Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці, вёсцы Лынтупы Пастаўскага раёна Віцебскай вобласці і іншае.

У наш час у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі ўключана 5563 аб'екты, у тым ліку помнікі архітэктуры, горадабудаўніцтва, запаведныя месцы — 1824; помнікі гісторыі — 1204; помнікі мастацтва — 61; помнікі археалогіі — 2263; нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці (абрады, традыцыі, тэхналогіі, якія адлюстроўваюць традыцыйную беларускую культуру) — 119, рухомыя матэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці (прадметы мастацтва, гербы) — 92

■ Калекцыя

Малюнкі Старога Запавету

Шпалера «Самсон на балі ў філіістымлян» з прыватнай калекцыі ўчора была прадстаўлена на выстаўцы ў сталічным Нацыянальным мастацкім музеі. Гэта твор з серыі тканін «Гісторыя Старога Запавету». Іх выконвалі па кардонах мастака Сымона Вуэ ў XVII стагоддзі ў майстэрнях Парыжа. Яшчэ пэўны час шпалеры можна будзе пабачыць у экспазіцыі Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі.

Сюжэт заснаваны на біблейскім паданні аб старазапаветным герою Самсоне, які змагаўся супраць філіістымлян, што зняволілі яго народ. Дзякуючы сваім доўгім валасам Самсон валодаў вялікай фізічнай сілай — сакрэт гэты ён старанна захоўваў. Аднойчы Самсон гарача закахаўся ў філіістымлянку Далілу. Тая падманам даведалася яго таямніцу і раскрыла яе філіістымлянам. У Самсона, калі ён спаў, абстрыглі валасы, і герой страціў сваю моц. Філіістымляне схапілі Самсона, асляпілі яго, закавалі ў ланцугі і кінулі ў турму. У падзяку багам за перамогу над Самсонам філіістымляне зладзілі бяседу ў храме і загадалі прывесці на балі героя для забавы. Да гэтага часу валасы Самсона паступова адраслі і сіла да яго вярнулася. Хлопчык-павадыр па просьбе Самсона падвёў яго да цэнтральных слупоў храма. Абапёршыся рукамі аб дзве калоны, якія падтрымлівалі звод, Самсон разбурыў будынак, і ўсе, хто баляваў там, загінулі.

Сымон Вуэ (1590—1649) — мастак-манументаліст, партрэтyst, дэкаратар. З 1630 года стаў першым мастаком караля Людовіка XIII і паспя-

хова кіраваў майстэрняй каралеўскіх шпалер. Адна з серыі кардонаў для майстэрняў прысвечалася гісторыі Старога Запавету і ўключала самім каралём для ўпрыгожвання палацавых інтэр'ераў у Луўры. Шпалера вядомая ў некалькіх паўторах, якія належаць розным французскім майстэрням XVII стагоддзя. Прадстаўленая на выстаўцы работа, магчыма, выканана ў парыжскай майстэрні Аляксандра Команса ў першай палове стагоддзя

■ Сваімі словамі

НАРОДНЫЯ ВЕЧАРЫНКІ — САПРАЎДНЫ ЦУД!

Начныя клубы — месцы не для ўсіх. Хтосьці ходзіць туды выключна для таго, каб патанчыць, — аднак алкагольныя рэкі, што ліюцца вакол, буйныя клубы цыгарэтнага дыму — не самае лепшае асяроддзе для нязмушаных танцаў. Яшчэ адзін мінус — адбываецца ўсё глыбокай ноччу, калі, па логіцы, трэба адпачываць і набірацца сіл для наступнага дня. І гэта не вечарынка, якая пачынаецца ўвечары і крыху закранае начную пару, — дзейства ў самой сваёй сутнасці запланавана на глыбокую ноч. Чамусьці начныя клубы часта наведваюць маладыя людзі, якія знаходзяцца на мяжы паўналецця. Камусьці яшчэ няма васямнаціці — і яны зноў выбіраюць установы, у якіх не правяраюць пашпарты на ўваходзе. Іншыя толькі год-два-тры як адсвяткавалі першы юначы юбілей — і гэта акурат пастаянныя наведвальнікі начных клубаў. Як так склалася ў нашай культуры, што начныя ўстановы працуюць для зусім маладых людзей, адказаць складана... Ды не ў гэтай калонцы трэба шукаць адказы. Аднак нядаўна я задумалася: што ж рабіць, калі хочаш патанцаваць? У начны клуб дакладна не пойдзеш — з-за шэрагу азначаных (і не азначаных) вышэй прычын. Як ні дзіўна, адказ прыйшоў вельмі хутка.

Мае сябры з Маладзечна раз на некалькі месяцаў ладзяць вечарыны традыцыйных танцаў. Арандуюць для гэтай патрэбы памяшканне таго ж начнога клуба. Аднак адбываецца асноўнае дзейства не ўначы, а з 18 да 21 гадзін вечара.

Найпершая асаблівасць такой імпрэзы — гэта жывая музыка. Некалькі дудароў, бубнач, скрыпачка, гарманіст. Музыка ў жывым выкананні ў любым выпадку робіць сваё станоўчае ўздзеянне: крышачку расслабляе, дадае адчування чагосьці жывога і сапраўднага. Па-другое, як той казаў, танцуюць усе!

Танцы зазвычай парныя ці ў карагодах. Адседзеца тут не атрымаецца — камусьці не стае пары, і ён абавязкова выцягне цябе на танцпляц. І гэта зусім не тое, што «павольныя» танцы, распаўсюджаныя на традыцыйных дыска-тэках. Ты танцуеш з кімсьці ў пары не таму, што марыш пабудавань з ім романтичныя адносіны, а таму, што гэтага проста патрабуе сама ўмова танца. З іншага боку, магчымасць запрасіць кагосьці цікавага, пазнаёміцца, пагутарыць застаецца. І, па-трэцяе, ёсць чалавек ці пара, якія вучаць прысутных, як трэба танцаваць пад пэўную мелодыю — польку, кракавяк, мазурку. Такім чынам, вывучаючы танцы, што здаўна бытавалі на нашых землях, ты далучаешся яшчэ і да культурнага кода краіны. Дробязь — а прыемна!

Знаўчы сцвярджаюць, што народныя танцы — лепшыя за любы фітнес! І я з гэтым пагаджуся. Бо ў папулярным сёння ў гараджан фітнесе шмат розных кірункаў, кожны з якіх накіраваны на пэўную групу цягліц. А ў народных танцы, зазвычай досыць бадзёрым і актыўным, задзейнічана ўсё цела. Натуральна, найперш напружваюцца цягліцы на нагах, але і астатнія ні хвілінкі не застаюцца нерухомымі. Таму тут, сапраўды, і фізкультура, і маральнае задавальненне.

Адзін з заўсёднаў народных танцавальных вечарын гісторык-архівіст Віталь Назарэвіч так расказвае пра сваё захапленне гэтай культурай:

— Як і большасць людзей, доўгі час я насцярожана ставіўся да гэтай з'явы. Але аднойчы пазнаёміўся з удзельнікамі этнаграфічнага клуба KOLA з Маладзечна, з Воляй Трубач, ад якіх больш

даведаўся пра танцы. Так супала, што на той момант мне захацелася адчуць зусім новыя эмоцыі ў жыцці, таму я і вырашыў схадзіць да колаўцаў на Вячоркі дзеля эксперымента. А на другі раз адразу трапіў на танцы ў Міханавічы і мяне «накрыла»... Адчуваю як агульная атмосфера такіх вечарын пранікае ў мяне і выштурхвае адтуль увесь негатыв, які набіраўся за тыдзень. Беларускія народныя танцы — гэта спалучэнне музыкі, людзей, рухаў — усё разам зліваецца, утвараючы добрую атмосферу. І ты перанараджаешся, набіраешся энергіі для магчымасці

глядзець на свет пазітыўна. Народныя танцы — гэта сапраўдны цуд!

Адметна, што такая танцавальная культура распаўсюджваецца не толькі ў Маладзечне ці, скажам, у Мінску. На адмысловым сайце svajetancy.ethno.by можна знайсці расклад танцавальных вечарын у розных гарадах Беларусі. Акрамя абласных цэнтраў (за выключэннем Брэста), гэта яшчэ і Полацк, Любань, Баранавічы, Маладзечна, Барысаў, Бабруйск. Асноўная частка такіх імпрэз ладзіцца ў межах праекта «Свае танцы» — грамадскай ініцыятывы Студэнцкага этнаграфічнага таварыства па папулярызаванні традыцыйнай танцавальнай культуры ў Беларусі.

Варта прыгадаць і ініцыятыву «Дударскага клуба», які ўжо 8-ы сезон ладзіць сярэднявечныя танцы ў сталіцы. Раз на месяц здымаецца адмысловае прасторнае памяшканне, збіраюцца музыкі (і не толькі дудары) і шматлікія ахвотныя патанцаваць. Здрааецца, на такіх вечарынах яблыку няма дзе ўпасці! Цеплыя атмасферы падтрымліваецца шматлікімі аднадумцамі, проста цікавымі асобамі, якія збіраюцца разам, каб патанчыць, і выбіраюць для гэтага не папсовую музыку, а тую, што нясе пэўны сэнс.

Падаецца, так і павінна быць — у час, які імкліва паскараецца, руйнуе адметнасці, быццам бы злучае людзей, але ў той жа час кожны застаецца на адлегласці — сваё, роднае-народнае, трэба берагчы. Як тую глебу, што дапамагае больш трывала ўмацавацца на гэтым свеце. І як надзею і разуменне сваёй блізкасці і далучанасці да канкрэтнай культуры